

מצורע- שבת הגדול תשפ"ב גליון צה שנה ג

מליצי יושר

זרע שמשון

רבי שמשון היים
ב"ר נחמן מיכאל נהמני זצ"ל
הבטיח למי שילמוד בספריו:
תשלומי חן וחסד ושלמא
רוא מן שמיא ועיניכם
תראנה בניו ובני בניו
כשתילי זיתים סביב
לשולחנכם, חכמים
ונבונים ובתים מלאים כל
טוב, גם עושר גם כבוד לא
יסופו מזרעכם וכי, בני חיי
ומזוני טבי.

מלא העומר

רבי אריה לייב ב"ר משה
צינץ זצ"ל ביקש קודם
פטירתו שיתנו לו דף ורשם
בשארית כוחותיו:
מי שישתדל בהדפסת ספרי
אחיה לו למליץ. וכ"כ הגה"ק
רבי צדוק הכהן מלובלין ז"ל:
הבטיח הנאון שיעשה טובה
לכל המשתדלים והמסייעים
בהוצאת חיבוריו לאור,
וכן היה באמת שעשה
טובה לכולם.
(הקדמה למלא העומר)

אבני נזר

רבי אברהם ב"ר זאב
נחום בורגשטיין זצ"ל
הבטיח קודם פטירתו:
אם ילמדו בספרים שלי,
אחיה למגן ולעזר גם אחר
פטירתי ממש כמו בחיים.
(ארץ צבי להגה"ק מקוצ' גלוב
עה"ת עמוד רמ"א)
וכן כתב האבני נזר בעצמו
(אבה"ע סימן קכ"ב) ז"ל:
אם היה מעיין בדבריי מעט
עיון היה מרויח לו טובה
הרבה.

בן לאשרי

רבי יצחק ב"ר אשר
אנשיל הוברמן הרב
מרעננה זצ"ל כתב בספרו:
הנני מוסר מודעה שהחלטתי
להתפלל בלי נדר בכל יום
על כל אלה שיעיינו בספרי,
ויגידו בשמי דברי תורה
לאחרים שיושעו מכל צרה
שצריכים ישועה בעולם הזה
ובעולם הבא. וכל הלומד
בספרי יזכה ליראת שמים,
והצלחה בכל טוב, בזה ובבא
וסגולה גדולה בבית לכל
הדברים.

חזון יחזקאל

רבי יחזקאל ב"ר מרדכי
זלמן אברמסקי זצ"ל:
הג"ר שלום אייזן זצ"ל בעת
הספדו בשעת הלוייה הכריז:
נצטויתי מאת רבינו זצ"ל
לפרסם, שהבטיח שימליץ
טוב לכל מי שילמוד בספריו,
וכן ימליץ טוב לכל מי
שיפיץ את חידושי תורתו.
(רבבות אפרים או"ח ח"ב עמוד
רמ"ח, מלך ביפו פרק מ"ב).

די שטערקסטע סגולה פאר אלע פראבלעמען!

פארוואס האב איך פראבלעמען אין שטוב? פארוואס גייט מיך אזוי שווער מיט פרנסה?
פארוואס האב איך צער גידול בניו? פארוואס קען די דאקטער מיך נישט העלפען?
פארוואס האב איך נישט קיין מזל?

תירוץ

ווייל די מקטריגים לאזען נישט אז מיינע תפילות זאלען נתקבל ווערען
וואס איז די עצה? זיך איינקויפען מליצי יושר!
זייט מקיים די צוואה פון די זרע שמשון, די פלאצקע גאון, די אבני נזר, רעננה רב,
און ר' יחזקאל אברמסקי זצ"ל, וואס האבען מבטיח געווען צו זיין מליצי יושר
פאר ווער עס וועט פארשפרייטען אדער לערנען זייערע ספרים.

זרע שמשון

לע"נ הג"ר חיים ב"ר ישראל העליר זצ"ל י"א י"ד ניסן

זאת תהיה תורת המצורע. במדרש (ויק"ר ט"ז ב') מעשה ברוכל אחד שהיה מחזר בעיירות ומכריז ואומר מאן בעי למיזבן סם חיים, סליק לגביה ר' ינאי וכו', הראה לו בספר תהלים הפסוק "מי האיש החפץ חיים", וכתב בתורה "נצור לשונך מרע". אמר ר' ינאי אף שלמה מכריז ואומר "שומר פיו ולשונו שומר מצרות נפשו", אמר ר' ינאי כל ימי הייתי קורא הפסוק הזה ולא הייתי יודע היכן הוא פשוט, עד שבא רוכל זה והודיעו "מי האיש החפץ חיים", לפיכך משה מזהיר את ישראל ואומר להם "זאת תהיה תורת המצורע" המוציא שם רע, ע"כ. ויש לבאר מה היה קשה לר' ינאי בהבנת הפסוק "שומר פיו ולשונו" קודם שבא הרוכל, ומה נתבאר לו אחר שבא הרוכל.
ויש לומר, דהנה דרשו במדרש (תנחומא ב'): אל תקרי "שומר מצרות נפשו", אלא שומר מצרעת נפשו. ונראה שלכך היה קשה לר' ינאי, דהואיל ומי שאינו שומר פיו ולשונו לוקה בצרעת, א"כ יותר היה ראוי לומר "שומר פיו ולשונו שומר מצרות גופו". ועוד היה קשה לר' ינאי, דאם העונש למי שאינו שומר פיו ולשונו שלוקה בצרעת, א"כ האיך אמר הכתוב דמי ששומר פיו ולשונו שומר מצרעת נפשו, הרי אפשר דאע"פ שישמור פיו עדיין ילקה בצרעת, כי יש עוד עבירות שגורמות צרעת, וכמו שאמרנו בעריכין (דף טז.) על שבעה דברים הנגעים באים. ונראה, דכשבא הרוכל והכריז "מאן בעי חיי", דהיינו שעונש הצרעת אינה רק הנגע עצמה, אלא מי שיש לו צרעת הוא נמצא גם בסכנת מיתה, אז הבין ר' ינאי דאח"כ דאף על ז' דברים הנגעים באים, מ"מ יש כמה מיני נגעים ואין כולם שוים, וכפי שמצינו נגעי בתים נגעי בגדים, כך גם בנגעי אדם יש כמה דרוגות, והנגע היותר חמור ויותר קשה שיש בו סכנת מיתה יבוא על חטא לשון הרע, ובשאר עבירות יבואו נגעים יותר קלים.
וזה מה שסיים ר' ינאי לבאר את הפסוק "זאת תהיה תורת המצורע" - המוציא שם רע, לפי שבכל הפרשה הוא קורא אותו בשם "צרוע", וכאן שינה וכתב "מצורע", ומזה הכריח ר' ינאי שלדרשא אתא לומר שהכוונה לרמוז למוציא שם רע שנענש בצרעת החמורה ביותר, שנסתם ממנו כל האורות העליונים, וגם נמצא בסכנת מיתה. והמצורע חשוב כמת, וכמו שמצינו שהתרוגם של

סיפר לי ידידי הר"מ ז"ל ששמע מאיש אמונים שהיה בשעת מעשה: לנעסחיו בא ארענדאר, שהיה חוכר הארענדע בכפר אחד כנהוג בזמן ההוא, וביקש לפני הנעסחיוער שיושיעו מצרתו, שהאדון שלו היה מנהגו להטמין בכל שנה סכום גדול י"ש כדי שיתיישן, ובשנה הזאת עשה משתה גדול ובאו הרבה אדונים קרואים, והראם האדון מרבית עושרו, ובתוכם הראה להם מחסן היי"ש שיש לו כבר עשר שנים. ושחקו ממנו, באמרם שרק יין מגפן - טוב אם זה יישן, אבל לא ייש. ולכן עלה בדעתו למכור כל היי"ש שנתקבץ אצלו מכבר, ושלח אחריו שיקנה את כל היי"ש במחיר אשר קצב, ומובן מאליו שהמחיר היה גבוה כל כך שבשום אופן לא היה אפשר לקנותו, כי היה עולה הפסד יותר מכל השכירות. ולכן השיב שאינו צריך לעת עתה יי"ש וגם אין לו מעות. או אמר לו האדון שבאם לא יקנה אצלו היי"ש במחיר הקצוב, יעזוב תיקף הארענדע, ויפחד האיש מאד ויבא להרה"ק ובכה לפניו במרירות. הרה"ק ניחמו שבל ידאג מאומה, כי הוא ישלח להאדון שלו קונה טוב שיקח מאתו כל היי"ש בפעם אחת. הארענדאר קיבל ברכת הפרידה וילך לדרכו, בבואו לעיר הסמוכה ועוד טרם צעד על הדרך המוביל להכפר שדר שם, נודע לו הבשורה הטובה שאתמול ממש באותה העת שהיה אצל הרה"ק בקודש פנימה, נכנס רעם במחסן היי"ש של האדון ונשרף כולו. האדון נתבהל מאד ממקרה הפתאומי, כי לא היה אז זמן רעמים, והתחיל לחקור ולדרוש בזה עד שנתוודע שזה היה פעולת הרה"ק מנעסכיו, ונסע ג"כ להרה"ק והתנצל לפניו שהרבה יהודים יש להם פרנסה באחוזות, ועתה גרם הרה"ק הפסד גדול כל כך. והבטיחו הרה"ק שבשנה זו ירוויח במסחר התבואה שיוביל לדאנציג עוד יותר מהפסד היי"ש. והאיש המספר היה חרש, שנתחרש אז מקול הרעם האיום שנכנס במחסן היי"ש, זכות הצדיקים י"ע ועכ"י אמן. (בן לאשרי ח"ג).

שהוא הצרעת הטבעית שלא עליה נגזרה הרחקה מן המחנה, ומאז ואילך לא יקרא הוא "מצורע" - מוציא רע, אלא "צורע" שהוא הנושא מחלת צרעת טבעית, כי הלך לו ה"נגע" שבו.

ובזו יובן "והצורע אשר בו הנגע בגדיו יהיו פרומים וטמא טמא יקרא", והוא כפול, אחר שכתוב "והצורע", למה לי "אשר בו הנגע". אמנם עיקר הנגעים עבור חטאים שמראין פגם בנפש, ואין הדבר תלוי אלא בתשובה, ודרך אנשים לייחס הדבר לטבע שהוא טבעי מרוע עיפוש דמים וכדומה, אבל באמת אינו תלוי רק בחטא שיש עליו חטא לשה"ר, ונקרא "מוציא רע". וא"כ הסיבה שנשאר בצרעתו, הוא לפי שלא שם לבו לחזור בתשובה, וחשב שאינו בשביל פגם הוצאת דיבה, ולא יחס לעצמו שם "מצורע" - מוציא רע, רק "צורע". ולזה בא עכשיו ואמר "והצורע" אם חישוב עצמו ל"צורע" שהוא צרעת טבעי, אמנם באמת "אשר בו הנגע" בעצמותו, לזה צריך תשובה ש"בגדיו יהיו פרומים וטמא טמא יקרא", שלא יחשוב

שהוא חולי טבעי, רק טומאה וכח פנימי פגם הנפש.

לע"נ חיה שרה בת הג"ר שמואל אלטר זצ"ל י"א צ"י י"ב ניסן

ולקח למיטה רגו' ועץ ארז ושני תולעת ואזוב. וברש"י ועץ ארז לפי שהנגעים באין על גסות הרוח, ושני תולעת ואזוב מה תקנתו ויתרפא, ישפיל עצמו מגאותו כתולעת וכאזוב, עכ"ל. נראה דהנה יש לדקדק במה שאמר מה תקנתו ויתרפא, הלוא כבר כתיב "והנה נרפא", ועוד שאמר ישפיל עצמו, ומשמע דעד כה עוד לא השפיל עצמו, ואיך יתכן שנרפא בלי תשובה על העון שהביא את הנגע, ואם בכח העון להביא את הנגע, כ"ש שבכחו למנוע את הרפואה, וא"כ בהכרח שנסתלקה ממנו גסות הרוח ועשה תשובה על העבר, ומה נתבקש עוד ממנו שישפיל עצמו מגאותו.

וכ"ק אבי אדומ"ר זצלה"ה הגיך, שכמה מיני הכנעות יש, יש שהוא נכנע מחמת שהוא מתבונן בגדלות השי"ת, ולעומתו שפלות המין האנושי בכלל מאין הוא בא מטפה סרוחה ולאן הוא הולך למקום עפר רמה ותולעה, וכמ"ש "כי אראה שמך מעשה אצבעותיך ירח וכוכבים אשר כוננת, מה אנוש כי תזכרנו וכן אדם כי תפקדנו". ויש הכנעה שהיא מחמת שהוא מדוכא בעניות ויסורין רח"ל, והכנעה כזו אף שמשלקת את גסות הרוח, מ"מ אין בה שבה, כי אחר שיסתלקו ממנו היסורים, יכול לחזור לגסות רוחו. ומצורע זה מחמת היסורים והבזיון דכא לארץ חיתו ונסתלקה ממנו גסות רוחו, לכן נרפא הנגע, ומ"מ הכנעותו זאת אינה מספקת, ומתבקשת ממנו הכנעה ממין הראשון. (שם משמואל מצורע תרע"ו).

אפיית המצות. ז"ל אבנ"ז (או"ח סי' שע"ב): הנני להזכיר דבר בעתו, כי שמעתי שנפרץ מאוד באיזה עיירות אשר אינם אופים מצות כל בעל הבית לעצמו, רק אחד אופה למכור. ורע עלי המעשה מאוד מכמה

צרעת הוא "סגיר", והיינו שנסגרו ממנו אורות העליונים ואורות החכמה העליונה, שעליה אמר הכתוב (קהלת ז:ב) "החכמה תחיה בעליה", וכן גם בשעת מיתת האדם נסגרים ממנו אותם האורות. ובודאי הצרעת שבא מחמת שאר עבירות אינו חמור כל כך, שהרי המדבר לשון הרע נקרא כופר בעיקר ומגדיל עבירות כנגד ג' עבירות חמורות (ע' ערכין שם), ואין שאר עבירות חמורות כמו לשון הרע, ובודאי גם עונשם אינו חמור כ"כ.

ולפי"ז מתיישב שהרוכל פירש את הפסוק "מי האיש החפץ חיים" על עון זה דוקא, משום שנרמז בפסוק זה הן מיתה דהיינו סכנת הנפש, שאמר הכתוב "מי האיש החפץ חיים", והן סכנת הגוף שילקה בצרעת שהמשיך הכתוב לומר "אוהב ימים לראות טוב". ולכן הוסיף ר' ינאי שמעתה הוא מבין את הפסוק "שומר פיו ולשונו שומר מצרות נפשו", שבדוקא נקט "נפשו" לרמזו שיש בעון זה גם סכנת מיתה, וזה מה שאמר שתמיד הבין כן, ולא ידע מהיכן למדים דבר זה, עד שבא הרוכל ומדבריו הבין שיש כמה עניני נגעים וכפי שנתבאר.

ובזה מובן מה שסיים המדרש "לפיכך משה מזהיר את ישראל זאת תורת המצורע המוציא שם רע", שהזהיר באופן מיוחד על לשה"ר, ולא הזכיר את שאר העבירות שגם מפניהם באים הנגעים, כי יש חילוק ביניהם ואין כולם שוים. וכפי שגם מצינו שבשאר העבירות לפעמים אין הקב"ה מעניש מיד, אבל בלשה"ר מעניש, כדאיתא במדרש (שוח"ט ז) שבימי אחאב היו יוצאים למלחמה ונוצחים, ולהיפך בימי דוד לפי שהיה בהם לשה"ר היו נופלין. ולכן הזהיר משה במיוחד על לשה"ר.

לע"נ הג"ר אלחנן יוסף ב"ר שמואל הערצמאן זצ"ל י"א צ"י י"א ניסן

זאת תהיה תורת המצורע ביום טהרתו והובא אל הכהן ויצא הכהן אל מחוץ למחנה וראה הכהן והנה נרפא נגע הצרעת מן הצורע. אפשר כי הצרעת הוא עבור פגמי הנפש שהטומאה מבצבצת לחוץ לכן נקרא "מצורע" - מוציא רע. "ביום טהרתו והובא אל הכהן" העליון, [והיינו מיכאל כהן גדול, כדאיתא בהקדמה לתיקוני זוהר י"ב], דשם למעלה דנין עליו אם ראוי שיטהר.

וממשיך הכתוב "ויצא הכהן" שלמטה בעולם הזה, "וראה והנה נרפא נגע הצרעת מן הצורע", ודייקו המפרשים שהיה לו לומר "נרפא הצורע מן נגע הצרעת". ונראה, כי רמז הכתוב אחר שנרפא הנגע ונחסרה, אע"פ שעדיין לא נתרפאה לגמרי, כל שהלכו סימני טומאה, נטהר מדין טומאת צרעת. [ולפיכך לא אמר "והנה נרפא הצורע מנגע הצרעת", כי עדיין לא היתה רפואתו שלימה, ומכל מקום כיון שנרפא "נגע הצרעת מן הצורע", שאינו בתוקף נגעו, טהור הוא].

ובאופן אחר נראה, כי הצרעת שהוא בטבע, אינו הסיבה שהיא מרוחק בשביל זה מן המחנה, רק לפי שהנגע הוא מצד אחיזת כח הטומאה, וזה נקרא "נגע", וכשהיה הנגע בו, נקרא "מצורע", מצד שהוא עבור חטא לשון הרע - מוציא רע, (כמו שאמרו בערכין טו:), או כמו שכתבתי לעיל שכח הנגע הוציא כח הטומאה לחוץ, א"כ בתחילה נקרא "נגע הצרעת", אבל אחר שנתרפא הנגע מכח הטומאה, אינו נקרא עוד "נגע" צרעת, רק "צורע". [וכוונת הכתוב "והנה נרפא נגע" הצרעת מן הצורע", כלומר נסתלק חלק הטומאה שבצרעת המכונה "נגע", ונשארה "צרעת" לבדה

סגולת אריה"ק ע"פ הדרכת הרה"צ מ'אראד

אריינברענגען יראת חטא אין אייערע קינד דורך א שטיין ביי קברי צדיקים א תי"ח ויר"ש וועט טון פאר אייך די סגולה בנאמנות, די אריה"ק איז מבטיח "יבער לבו לשמים לטובה, ותראה פלאים".

שטרענג קאנפידענשעל. מ'קען עס געבען פון מעשר

מכון דורות ישרים 917-635-3883 dorosyesharim@gmail.com

ספר
חסד לאברהם
חידושים וזעירות על התורה ועל פס"י
מעוטרת בהארות ועיונים
מחכמי דורינו
את הספר הנפלא ניתן להשיג בחנויות הספרים

לכבוד מערכת מליצי יושר

ראיתי באחד מהמכתבים לאחרונה בגליון שלכם, באחד שמתלונן שלא היה לו ישועה תיכף ומיד מעת שהתחיל ללמוד ולהפיץ הגליון, אלא אחר כמה שבועות.

הנה במח"כ אין שום ממשות בתלונותיו, כי גם בחיים חיותו של האבנ"ז בעצמו, לפעמים היו צריכים להמתין ג' חדשים עד שבא הישועה, וכמו שאעתיק כאן מאביר הרועים (ח"ב אות רל"ה), והרי האבנ"ז הבטיח שיעזור למי שילמוד את דבריו כמו בחיים חיותו, וא"כ פשוט דלפעמים יש להמתין קצת. והא לך לשון אביר הרועים:

בעת שהיה רבינו האבנ"ז בעיר קאליש בהלוויית הגאון הצדיק וכו' בעל נפש חיה זצ"ל, ונתאכסן אצל הרה"ג אבד"ק מו"ה שמשון זצ"ל, ויען שבבית הרב היה אז רעש ומהומה מן הרבנים שבמדינה שבאו ג"כ שמה, לקח משכינו בעל הבית אחד בשאלה עוד חדר אחד גדול ומהודר עבור רבינו הק' האבנ"ז ששם יניח הצדיק את ראשו לנוח עצמו, ולן רבינו הק' בזה החדר המהודר הלילה שהיה אחר הלילה. והנה היה לשכינו של הרב הנ"ל בת צעירה לימים שנשתגעה בלידתה לפני איזה שנים בדרך שובב מאד ר"ל, וכבר היו דורשים ברופאים גדולים ומומחים לזה וגם השתמשו בסגולות מכמה צדיקי הזמן ולא הועיל מאומה, ועברו איזה שנים ואין מושיע לה. והי למחרת כשרצה רבינו הק' לצאת מן הבית לנסוע לביתו, הפילה עצמה אם המשתגעת הנ"ל אצל הפתח בבכיה גדולה ואמרה שלא תתן לצאת את הצדיק מכאן עד שיתן סגולה לבתה לרפוא"ש. והתבהל רבינו הק' מקול הבכיה, ושאל להרב הגאבד"ק מה זה הקול ששומע, והי כאשר אמר לו דהאשה ששובבת אצל הפתח היא בעלת הבית מהאכסניא שלו, ומה הגיע לה מצרת הבת ובקשתה, ענהו רבינו הק' על האתר, שיאמר לה שתראה לשמור לבתה המשוגעת שתשב רבע שנה בחדר זה שהוא היה בו, ואז תשוב לבריאתה, ועשו הוריה כן, והנה בכל משך שלשה חדשים לא היה נראה בה שום הטבה, וכמובן שכבר היה נמצא מתנגדים מרננים אחר הבטחת הצדיק, אבל כשהגיע תשלום הזמן של רבע שנה מיום ליום, פתאום נעשית מיושבת בדעתה לגמרי כאחד האדם, ותהום כל העיר ולא יספה לדאבה עוד, עכ"ל.

הרי דגם בחיי האבנ"ז בעצמו לא ראו תמיד ישועה תיכף ומיד, ואין אנו יודעים חשבונות והסיבות מדוע לפעמים נושעים מיד, ואילו לפעמים יש להמתין עד שבא הישועה. הרשות בידכם להדפיס המכתב בשמי.

חנני' דב כהן. אשדוד

עוד כתב האבנ"ז (סימן שפ"א) לפי יסוד הנ"ל דקיום המצוה של ביעור חמץ הוא ביר"ט פסח, דהנה נחלקו אמוראים (פסחים ז). בנוגע הברכה על ביעור חמץ איך מברכים, רב פפי בשם רבא אומר "לבער חמץ", ורב פפא בשם רבא אומר "על בעור חמץ". ואמרה הגמ' דהכל מודים דב"ל" ודאי אפשר לברך, שכן ב"ל" משמעו להבא, ומכיון שמברכים על המצוות עובר לעשייתן, הרי הברכה צריכה להיות במשמעות של להבא, אלא שנחלקו ב"על", אם משמעו ל"כ להבא, או משמעו יותר לשעבר.

וכתב האבנ"ז וז"ל: נראה ליתן טעם מה שמברכין "על ביעור חמץ", ולכאורה היה יותר ראוי לברך "לבער" דודאי להבא משמע. ולפענ"ד נראה, כיון ד[קיום] מצות ביעור נעשה בהגיע פסח. דאין הביעור מצוה מצד הזמן שנעשה בו הביעור, רק מצד הפסח שבא אחר הביעור. וכיון שבהגיע פסח כבר נתבער החמץ, שייך יותר לברך "על ביעור", דמשמע נמי לשעבר, ולא "לבער" דלא משמע אלא להבא לבד.

מי שאין לו קרקע פטור מלעלות לרגל.
בפסחים (דף ח:): יליף ר' אמי מהא דכתיב (שמות לד:כד) "ולא יחמוד איש את ארצו בעלותו לראות את פני ה' אלקיך", ודרשין: כל אדם שיש לו קרקע עולה לרגל, ושאין לו קרקע אין עולה לרגל. והיינו דמי שאין לו קרקע בארץ ישראל ולא שייך אצלו ההבטחה ד"לא יחמוד איש את ארצו בעלותו לראות", פטור מלעלות לרגל.

והקשה בטורי אבן (חגיגה ב. ד"ה ועבדים), דבמשנה שם מבואר דעבד משוחרר חייב בראייה, והלא אין לו חלק בארץ ישראל, ולא משכחת לה שיהיה לו קרקע בארץ ישראל אלא שדה שקנה שחוזרת לבעלים ביובל, וזה לא נקרא "ארצו".

ותירץ האבני נזר (או"ח סי' של"ו אות ט"ז), וז"ל: בעיקר דין מי שאין לו קרקע שאינו עולה לרגל, לדעתי היה נראה,

דהא דאין לו קרקע אין דינו ככל הני דנשנו ריש חגיגה [דפטור מראיה]. דבאמת מי שאין לו קרקע אם הוא בחג בירושלים - מחויב בראיה, אלא שאינו מחויב "לעלות" לרגל. וכלשון רב אמי (פסחים ח:): מי שאין לו קרקע אינו "עולה" לרגל, והיינו שאינו עולה מביתו לירושלים. ואפרש דבריי, הנה בפסחים (דף צג:): מפורש [גבי קרבן פסח], דמי שהיה בחצות היום בדרך רחוקה נפטר מכרת, דבשעה שחל החיוב פסח אנוס הוא שאינו יכול לעלות. ולפ"ז לכאורה איך מצינו ידיו ורגליו במצוות

² ומתוך, דמשכחת לה שיהא לו חלק בארץ ע"י ירושה מאשתו בת ישראל שירשה נחלה מאביה.

³ וכ"כ השפת אמת (שם ד"ה במשנה) דר' אמי אינו פוטר אלא למי שנמצא חוץ לירושלים שאינו חייב לעלות לרגל, אבל מי שנמצא בירושלים חייב בראיית פנים בעזרה אף שאין לו קרקע בארץ ישראל, דבקרא כתיב "בעלתך לראות", והיינו לעלות לירושלים, ולא איירי קרא במי שנמצא בירושלים, עכ"ד. וכ"כ במרומי שדה שם, וז"ל: דלא אמר ר' אמי אלא שאינו מחויב לעלות מעירו לירושלים שנאמר "ולא יחמוד איש את ארצו בעלותו לראות", אבל אם עלה לירושלים הרי הוא מחויב בראיית פנים, ואיכא מצוה לעלות לירושלים כדי שיתחייב בראיית פנים.

טעמים:

א כי אם הבעה"ב אופה, הוא משיח על המצות, וכל אחד חדר על המצוה ורואה שיהיה על צד היותר טוב, ודיני אפיית מצות רבו כמו רבו. לא כן אם אחד אופה כדי להרויח, אז כל מגמתו למעט בהוצאות ולא ישגיח כל כך על המצוה.

ב מי זוטר מה שאמרו (שמות רבה ז"ז) "הן היו עסוקין במצות שהיו טוחנין ולשין, והקב"ה עוקר נטיעתן של מצרים". ואם כי בטחינה הדבר קשה, אבל על כל פנים בעיקר מצות שימור דלישה, למה נמעט במצוה שחביבה מאוד פעם אחת בשנה, ויקנה מצות מן השוק כחוטף מצוה מן השוק.

על כן אם יוכל לבטל מנהג הרע הזה לגמרי מה טוב, אך גם אם אי אפשר, על כל פנים ידוש ברבים כי איש אשר יראת ה' נגע בלבו, ילך בדרך שדרכו אבותינו, וכל איש יאפה מצות לעצמו, וישמח במצוה הבאה לידו, ובטח זכות זה יעמוד להם ביום הכסא, כמבואר בזוהר הקדוש (תצוה קפג:). כי עיקר הדין בראש השנה למאן דלא שקיל מיכלא דאסוותא.

ביעור חמץ. כתב הרא"ש (פסחים פ"ק סי' וז"ל): הא דלא מברכין על בדיקת חמץ שהחיינו, אע"ג דבאה מזמן לזמן. נראה לי דכיון דמצוה זו אינה אלא לצורך הרגל לתקן הבית ולבער החמץ מתוכו לצורך המועד, סמכינן לה אזמן דרגל, מידי דהוה אעושה סוכה ולולב לעצמו דמחויב לברך שהחיינו בעשייתו, אלא סמכינן ליה אזמן דרגל, עכ"ל.

וכ"כ בשו"ע הרב (סי' תל"ב סי"ג) וז"ל: ולמה אין מברכין שהחיינו קודם הבדיקה, והרי היא מצוה הבאה מזמן לזמן. לפי שמצוה זו היא לצורך הרגל לתקן הבית ולבער החמץ מתוכו לצורך המועד, לפיכך היא נפטרת בברכת שהחיינו שמברכין ברגל בקידוש לילה, עכ"ל.

וכתב האבנ"ז (או"ח סימן תצ"ז אות י"ג) בביאור דברי הרא"ש ושו"ע הרב, **דמעשה המצוה של ביעור חמץ הוא ערב פסח, אבל קיום המצוה הוא ביר"ט פסח.** וז"ל:

כתב בשו"ע הרב לפי הרא"ש בענין השבתת חמץ בערב פסח, דבעת ביעור עוד לא עשה מצוה, רק בהגיע הרגל חל המצוה למפרע, עכ"ל.

עשינו מה שגזרת עלינו אף אתה עשה מה שהבטחתנו!

פאר א נדבה פון \$120 פאר גליון מליצי יושר וועט מען מודיע זיין ביי די ציונים פון די **פלאצקע גאון - ווארשא, אבני נזר - סוכאטשוב, בן לאשרי און חזון יחזקאל** - הר המנוחות
אז איר האט מקיים געווען די צוואה, און יעצט איז די צייט פאר זיי מקיים צו זיין זייערע הבטחה!
געדענקט "מקח בלייבט מקח"!

^{*} צ"ע דברי האבני נזר, דבשו"ע הרב רק העתיק דברי הרא"ש, ולא מצאנו בדברי שו"ע הרב שכתב דבעת ביעור עוד לא עשה מצוה, רק בהגיע הרגל חל המצוה למפרע.

ראיה, דהרי בשעה שחל חיוב ראיה היינו בחג, שוב אנוס הוא, [דאינו יכול לעלות אז משום איסור תחומין], דאז אינו יכול לעלות, [ואילו בערב י"ט עדיין לא חל החיוב ראיה, מפני שעדיין לא הגיע אז זמן המצוה].¹ ולזה חילק רב אמי דמי שיש לו קרקע, תיכף שעולה מביתו ומניח קרקעו על בטחונו של הקב"ה ומשליך קרקעו מנגד ועולה, תיכף המצוה מתחלת, שכן משמעות התורה ד"ל ולא יחמוד איש את ארצו בעלותו", שילך מקרקעו לירושלים, ולא יתיירא, א"כ המצוה [מתחיל] משעה שהולך מקרקעו, וכיון שהמצוה גם קודם החג, חל עליו החיוב מאז, דהוה כמצוה שכבר הגיע זמנה ומחויב לעלות, [ולכן אינו מיקרי אנוס, כי בשעה שחל

למשה רבינו ע"ה, אבל המקום שמרומז זה החידוש בתנ"ך לא נתגלה לו, שזה חלק ונשמת המחדש, כמאמר "ותן חלקינו בתורתך". וזה שחידש בן עזאי לגלות מקום נביאים וכתובים שנרמזים בתורתנו הקדושה, דכל מצוות של הנביאים מוזים בתורה. ונמצא דעד עתה לא היה נגמר החידוש, כיון דלא נתגלה מקורו בתורה, ועל כן כשחידשם בן עזאי, היו הדברים שמחים כנתינתם מסיני.

לע"נ הג"ר שלמה זלמן ב"ר יצחק ליפשיץ בעל חמדת שלמה יא"צ י"א ניסן

ארבע כוסות. תנן בריש ערבי פסחים: אפילו עני שבישראל לא יפחתו לו

מארבע כוסות. וכתבו התוס' שם, וז"ל: מתוך הלשון משמע קצת שאין גותנין לבניו ולבני ביתו ד' כוסות, כי אם לעצמו, והוא מוציא את כולם בשלו. וסברא הוא, דמאי שנא ד' כוסות מקידוש דכל השנה שאחד מוציא את כולם וכו'. ומיהו בגמרא משמע שצריך כל אחד ד' כוסות, דקתני (שם) הכל חייבין בד' כוסות אחד נשים ואחד תינוקות, עכ"ל.

ונראה שספיקת התוס' הוא, אם העיקר של ד' כוסות הוא **לשתות** כנגד ד' לשונות של גאולה, והיינו לשתות כוס לאות שמחה על כל גאולה וגאולה שעשה הקב"ה עם אבותינו ועמנו, ואח"כ סידרו ברכה על כל כוס וכוס. וכיון שעיקר היא שתיית הכוס, הרי זה כמו אכילת מצה שאין אחד מוציא את כולם. או דילמא, העיקר הן הברכות הנאמרות על כל כוס, והרי זה כמו קידוש שאחד מוציא את כולם.

והנה אמרו (שם דף קס:): שתאן ד' כוסות בבת אחת, רב אמר ידי יין יצא, ידי ארבע כוסות לא יצא. וכתבו התוס' שם וז"ל: בבת אחת, נראה כפירוש רשב"ם ששתאן רצופים, ולא כמו שפירש"י שעירה ארבעתן בתוך כוס אחד, ד"שתאן" משמע הרבה כוסות, עכ"ל.

ואולי יש לומר דבהכי פליגי, רש"י סובר שעיקר ד' כוסות הוא **שתייתם** כנגד ד' לשונות של גאולה, ואילו היה שותה ד' כוסות רצופות ולא היה מגיד את הברכות הסדורות עליהן, היה יוצא ידי ד' כוסות, רק כיון ששתאן ארבעתן מתוך כוס אחת לא יצא. ואילו הרשב"ם סובר שהעיקר הוא הברכות הנאמרות על כל כוס, וכיון ששתאן רצופות מבלי הגדת הברכות הסדורות עליהן, לא יצא.

לכבוד מערכת מליצי יושר

בנוגע כמה מכתבים לאחרונה בגליונכם מדוע לפעמים לא רואים הישועה מיד.

לדעתי ההסבר פשוט, כי ראיתי פעם באיזה ספר, דבראש השנה קוצבים לכל אחד כמה הנאה וקורת רוח יהיה לו במשך השנה (איני זוכר שם הספר), והנה הטבע הוא דבעת שבא צרה חדשה על האדם, אז קשה לו מאד להשלים עם המצב, והיה מפזר כל הונו שיהיה לו ישועה, אבל אח"כ הוא משלים קצת עם המצב. לכן אם יהיה לו ישועה מיד בעת שבא לו הצרה, השמחה והקורת רוח והנאה שהיה לו, היה שקול כנגד כל הנאות שבעולם, ולא היה נשאר לו עוד הנאה לפרנסה ובריאות ונחת מהילדים. לכן הקב"ה אינו נותן לו הישועה מיד, אלא ממתיך עד שישלים קצת עם המצב, ואח"כ כשבא לו הישועה, אז שמחתו אינו גדול כל כך, ונשאר לו הנאה גם לשאר דברים.

ואולי זה מרומז בדברי חז"ל (ברכות סב.) "סמא דיסורי שתיקותא", דרפואת היסורים הוא לקבל אותם ולא לבעוט בהם.

תודה מאד על הגליון, מתענג אני מאד מדבריכם ומהערות בשולי הגליון, שכרכם הרבה מאוד להמשיך ישועות לכלל ישראל

מינאי

א.א. קליין. מינאי

תגובת המערכת

המקור לזה הוא מהרה"ק ר' פנחס מקוריץ זצ"ל, כמובא בספר יבקש רצון (על מדרש שוחר טוב תהלים י"ב) וז"ל: פעם אחד היה איש בדחן שהיה מרבה מאד בדברי בדחנות והיה האיש ההוא עני מדוכא עד מאד, פעם אחת הקניטתו אשתו על אשר לא היה מה לאכול, ובא הבדחן לבית הה"ק מוהר"ר פנחס זלצה"ה מקאריץ סר וזעף, ואמר לו הרה"ק ז"ל מדוע פניך רעים, וסיפר לו הבדחן כל ענינו, ויאמר לו הרה"ק ז"ל בלום פיך מלדבר דברי בדחנות ותהיה לך הרוחה. והסביר לו טעמו של דבר, כי כל מוונותיו של אדם קצובים לו מראש השנה, ובודאי אין קוצבין לו כך וכך מדות דגן ופירות יודמנו לו, אלא קוצבין לו כך וכך מדרת הנאה יהיה לו, ואתה בדברי בדחנותך תתענג נפשך ובוזה אתה מוציא כל ההנאה והתענוג הקצוב לך, ולא נשאר לך ממה ליקח לחם לאכול לשבעה, על כן עצור עצמך במילין ויהיה לך פרנסה, עכ"ל.

והצמח צדק (דרך מצותיך, מצות תגלחת מצורע) כתב ג"כ כדבריו באריכות ובתוספת ביאור, והוסיף וז"ל: יש להבין המעשה מהבעש"ט שבא אליו אדם חשוך בנים לבקש שיתפלל לה' שיהיה לו בנים, והיה האדם עשיר, ואמר לו שאם ירצה שיהיה עני יהיה לו בנים, וקיבל על עצמו והיה לו בנים ונעשה עני. והענין הוא שהבעש"ט ראה חלק החסד שנקצב על נפשו שכשימשיכו לעוה"ז לא יספיק על בנים ועושר יחד, אלא על אחד מהם, וזאת פעל שהחליף שיהיה מחסד זה בנים ולא עושר, עכ"ל. וראה מה שכתב הגר"ש קלוגר בעבודת עבודה (ע"ז יח:): סוף ד"ה כל המתלוצץ מוונותיו מתמעטין.

לע"נ הג"ר משה ב"ר יצחק אייזיק פיישלוס זצ"ל (ר' משה בני יארק) יא"צ י"א ניסן

זאת תהיה תורת המצורע.

במדרש כאן איתא: בן עזאי היה יושב ודורש והאש מלהטת סביבותיו, אמרו ליה שמא בסדרי מרכבה אתה עוסק, אמר להן לא, אלא מחזיז דברי תורה לנביאים ונביאים לכתובים ודברי תורה שמחין כיום נתינתן בסיני, ע"כ.

ולענ"ד ביאורו על פי אומרים (מנחות כט:): אמר הקב"ה למשה רבינו אדם אחד יש שעתידי להיות בסוף כמה דורות ועקיבא בן יוסף שמו, שעתידי לדרוש על כל קוץ וקוץ תילין תילין של הלכות. אמר לפני: רבש"ע, הראהו לי, אמר לו: חזור לאחורך. הלך וישב בסוף שמונה שורות, ולא היה יודע מה הן אומרים, ע"כ.

ותמוה, דהרי אמרו רז"ל (ויקרא רבה פכ"ב א'): כל מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש כבר גילה הקב"ה למשה בסיני. ונראה, דכתבו המפרשים (ע' אור החיים ויקרא יג:ז), שרק החידוש נמסר

¹ ע' בגליון מליצי יושר (פ' בראשית גליון ס"ח) שהארננו בשיטת אב"ז אם חל המצוה קודם שהגיע זמנו.

² בעיקר הדברים נכתבו בזה החזון יחזקאל לדברי הגר"ח (מובא בחידושי מרן ר"ז הלוי חמץ ומצה פ"ח ה"ט).